



UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Svmma Diana

Diana, Antonino

Coloniae Agrippinae, 1656

Excommunicationes Effectus

urn:nbn:de:hbz:466:1-40647

Juar. de conf. disput. 5. sect. 3. num. 15. ibid. §. Secundo.

Hac censura est reservata Papa, si est enormis. Nimirum notabilis, scandalosa.

4. Porro percussio triplex est levis, gravis, & enormis. Et levis non habet adnexam excommunicationem, si Clerico inferatur, etiam si procedat ab animo mortifero, nam etiam in hac materia datur levitas materiz. Vide V. Censura, num. 18. part. 5. tract. 5. ref. 75. Si percussio est gravis, est reservata Episcopo, si enormis, Papæ. Est autem enormis, si est publica notabilis: & gignit magnum scandalum. Ita Navar. c. 27. num. 92. qui affert Bullam Innocent. IV. quod in dubiis percussiones potius graves, quam leves judicati debeant, sed hæc Bulla est incerti auctoris, & non continetur in jure. Ita Filliuc to. 1. tr. 15. c. 17. 45. part. 2. tract. 16. ref. 21. Notoria verò erit, quando patebit quinque hominibus, ait Aragon. in 2. 2. qu. 102. ar. 9. Malcard. de prop. 10. 2. conc. 101. n. 18. requirit ut pateat septem, Avila part. 2. c. 6. disp. 2. dub. 4. in oppido decem, aut duodecim, in magna civitate pluribus. Communis verò DD. id remittit iudicio viri prudentis, qui id ex circumstantiis actus, loci, & temporis discernat, part. 2. tract. 16. ref. 22. Hujusmodi autem percussor vitari non debet, nisi adsit certitudo moralis notorietatis delicti, ut docet Hurtado disp. 11. diff. 3. num. 10. part. 4. tract. 3. ref. 71. Immo requiritur, ut delictum nulla possit tergiversatione cædari, quod non habetur, nisi post sententiam iudicis, ut de omni excommunicato dicemus V. Excommunicationis numerus 27. Nam aliis semper est potest dicere, se fuisse ebrium, percussisse in defensionem, & alia. Sic Covarr. in cap. Alma mater. p. 25. 2. num. 7. part. 3. tract. 5. ref. 14. & part. 5. tract. 9. ref. 61.

De excommunicatione (c. inhibemus) contra laicos disputantes de fideum hæresiu.

5. Excommunicatio, quæ ferenda dēcernitur in cap. inhibemus de hæ. in 6. contra laicos disputantes cum hæreticis de rebus fidei, secundum Sanch. in sum. tom. 1. lib. 2. c. 6. nu. 6. comprehendit omnes illos, qui nec Clerici sunt, nec religiosi, secundum Hurt. disp. 74. sect. 3. §. 24. etiam Religiosi, præsertim eos, qui conversi, vel donati dicuntur, & secun-

dum Lorcam in 2. 2. qu. 10. art. 7. etiam sanctimonialia part. 5. tract. 13. ref. 22. Quid si laicus sit doctus? Respondeo, non comprehendi, quia cum hoc cessat legis motivum, quod est periculum perversionis. Vide V. Lex, num. 38. ibid. §. Sed obiter, & tract. 14. ref. 69. in fine. non obstante, quod in part. 4. tract. 8. ref. 56. tenuerit comprehendi.

6. De excommunicatione Clem. VIII. contra confessarios absolventes reservata, prætextu privilegii. Vide V. Absolutio, num. 30.

7. De excommunicatione Tridentinæ sect. 25. c. 18. circa cogentes puellas habitum Monasticum sumere, aut profiteri, vide V. Pater num. 3. De aliis vide in propriis locis.

8. Non excommunicantur appellantes à Pontifice ad Concilium Generale præsens, nec consulentes. Dian. & alii, part. 9. tract. 6. res. 66.

EXCOMMUNICATIONIS

Effectus.

1. PRIMUS communiter vocatus excommunicationis majoris effectus (cum tamen potius ejus natura sit) est privare excommunicatum suffragiis Ecclesie. Et quidem Faber in 4. distin. 25. disputat. 4. cap. 4. dub. 151. probabilem putat opinionem Latorum contra Lutherum a. 7. quod non solum privat suffragiis publicis, & communibus Ecclesie, sed etiam privatis & particularibus. Nam Canones hanc distinctionem non faciunt, sed solum dicunt, excommunicatum esse privatum communionem fidelium, ad quam pertinent etiam suffragia privata, quippe quæ comprehenduntur in Symbolo ibi, Sanctorum communionem. Deinde, quia Christus instituens & significans essentiam excommunicationis, dixit, Sit tibi tamquam Ethnicus, & publicanus. Ethnicus autem, & infideles privantur orationibus, & suffragiis, tam publicis quam privatis. Et tandem orationes privata non juvant excommunicatum ad satisfactionem

Excommunicatus privatur suffragiis Ecclesie Et secundum Latorum etiam privatis & particularibus.

nem pro poena, quia excommunicatus contumax non est capax satisfactionis, cum sit in peccato; neque impetrando ei aliquod bonum spirituale vel temporale, quia Ecclesia directe intendit illum his bonis privare, & sic frustra illi applicantur. Dices illum juvare ad resipiscentiam. Sed talia bona aliter profunt peccatoribus non excommunicatis, & tamen Ecclesia intendit excommunicatos privare omnibus bonis, quibus fruuntur, qui in sua existunt; communis DD. opinio cum Durando in 4. dist. 15. q. 3. est licere privatis orationes fundere pro excommunicatis. Et Cornelio in 3. part. tract. 5. disp. 10. §. 3. dub. 3. observat hanc excommunicationem proprie loquendo esse actum misericordiae, & elemosynae spiritualis, quae excommunicato licite exhibetur ex propriis bonis. 5. part. 5. tract. 9. resol. 77.

An secundum omnes tantum publicis, & communibus.

Vnde celebrari potest pro excommunicato in secreto orare. Et dum publice orat privata simul intentione illum Deo commendare.

Totumque valorem operis operati sibi correspondentem.

Publica vero suffragia ante absolutionem.

2. Immo placet opinio Filliucii tom. 2. tract. 12 cap. 2. num. 51. contra Avilam part. 2. cap. 6. disput. 9. dub. 5. quod Sacerdos possit occulte, & secreto orare pro excommunicato, ut persona privata, vel in Memento, vel in alijs partibus Missae: quia quamvis Sacerdos in Missa exerceat ministerium publicum, non tamen definit esse persona privata. Verum non possit pro excommunicato Missam offerre, vel illum in Canone, aut alia oratione nominare. Item quod Sacerdos, dum publice orat in persona Ecclesiae, possit simul intentione privata orare pro excommunicato, & facere pro eo eandem petitionem, dummodo exterius non nominet. Tertio, quod possit Sacerdos totum pium opus Missae, & officii divini, ut opus proprium est, privata intentione pro excommunicato offerre, quia hoc est non prohibitum. Et tandem ex Hurtado de excom. disp. 3. diff. 6. num. 16. offerre potest totam actionem celebrandi quoad valorem ipsi Sacerdoti correspondentem. Ibid. §. Sed difficultas.

3. Quod si excommunicatus non toleratus per contritionem justificatus sit etiam ante obtentam absolutionem, docet Faber num. 142. suffragia Ecclesiae

illi prodesse: quia cum tollitur contumacia, tollitur etiam in foro interiori excommunicatio, & sic apud Deum est absolutus: nec enim Ecclesia intendit suis suffragiis eum privare, qui Deo reconciliatus est. At Suarez de cons. disp. 9. sect. 3. nu. 2. & Mercerus in 3. p. q. 21. dub. 3. n. 2. negativam sententiam amplexi sunt: quia excommunicatio non tollitur per solam poenitentiam interiorem, alioquin postea non esset opus absolutione. Et Innocentius III. cap. sac. de sent. excomm. significat, ante absolutionem nec pro excommunicatis orandum, nec ab us orationes recipiendas. Et sane poena potest remanere post culpam, id quod maxime convenit poenis Ecclesiasticis, ad conciliandum illis timorem, & reverentiam. Utraque sententia est probabilis. Secunda probabilior. Certum tamen mihi est, licere applicare communia Ecclesiae suffragia pro excommunicato occulto defuncto in gratia, quia in eo casu absolutio regulariter negligi potest sine peccato ad vitandam infamiam & Ecclesia non intendit privare suffragiis eum qui absque nota absolvi non potest, dummodo iustus sit per contritionem. Capitula vero loquuntur de excommunicato publico par. 5. tr. 9. resol. 75.

Probabilis est non prodesse.

Etiamsi sit contritus. Licet tamen ea offerre pro excommunicato occulto defuncto in gratia, absque absolutione.

4. Placet etiam sententia Vasquez de excommunicat. dub. 11. nu. 73. Etrom. 3. in 3. par. disput. 217. cap. 3. numer. 26. Sacrificium Missae pro excommunicato contrito offerri non posse, & si offeratur, non prodesse: quia excommunicatio iusta facit incapacem talis effectus, & non aufertur per solam internam justificationem. Sed probabilis quoque est contraria sententia Fabri numero 148. sive Sacerdos offerat in persona Christi, sive in persona Ecclesiae: quia hoc non est prohibitum: nec est intentio Ecclesiae excludere jam reconciliatum a suffragiis, sed tantum contumacem. Sacerdotem vero non peccare, neque venialiter, sed opus bonum, & rectum efficere, par. 5. tract. resol. 76. Atque ita pro eo, qui percussus in duello, paulo post moritur cum signis contritionis, offerri potest sacrificium, ut docet Portellius, resp.

Quod etiam dic de sacrificio Missae.

cap. 10. num. 1. par. 4. tract. 1. ref. 192. Sed hic oritur.

Sed hac omnia procedunt de excommunicatis non toleratis.

Nam pro toleratis licet publice orare, & sacrificia offerre.

Debent tamen specialiter illis applicari, alioquin non procedunt. Si vero illa dicta excommunicatus petat solum loquendo.

Excommunicatus potest ingredi in Templum & orare.

Sed separatim ab aliis.

Et extra tempus Missarum, aut divinorum officiorum.

5. Quæ omnia procedunt de excommunicatis non toleratis: nam pro toleratis possumus publice orare, & sacrificia offerre: quia Concilium Constantiense absolute concedit, ut cum talibus communicare possimus in omnibus divinis officiis; & in hac communicatione comprehenditur applicatio suffragiorum: primum, quia Ecclesia pro eodem passim usurpat, communionem Sanctorum, & participationem suffragiorum, quare cum materia sit favorabilis, & hic sensus verbis congruat, ita dicendum est. Secundum, quia ex cap. Sacris 38 de sentent. excommunicat. hæc duo communicare cum aliquo, & publica suffragia illi applicare, aut simul conceduntur, aut simul prohibentur. Ita Megala in 3. par. lib. 2. cap. 2. num. 20. & alii contra Valquez de excommunicat. dub. 2. par. 5. tract. 9. resol. 74. Debent tamen suffragia Ecclesie specialiter applicari ipsi excommunicato, alias non ei profunt: quia Ecclesia, cui se minister conformare intendit, eos excludit. Posset igitur excommunicatus toleratus suffragia Ecclesie communiter petere, si non peccaret venialiter, loquendo cum eo, a quo petit. Ita Hurtado de excommunicat. disp. 3. diff. 4. num. 12. ibid. 5. Notandum.

6. Potest tamen excommunicatus etiam non toleratus, ingredi Ecclesiam, & in ea orare, quamvis alii fideles adsint, separatim tamen, & in diverso sacello: nam sic non censetur communicare. Imò quoad orationem privatam, etiam in eodem sacello: quia cum oratio non sit communis, non communicant. Et tandem potest cum aliis audire concionem in Ecclesia. Ita contra glossam in cap. 1. distinct. 21. Raynaldus de monit. par. 2. cap. 2. num. 21. Quod autem ait Tertullianus de pudicis, cap. 4. nu. 14. excommunicatos ab Ecclesie limine submoveri, accipiendum est pro tempore Sacri, aut divinorum officiorum. Imò etiam tunc Ecclesiam ingredi potest, ut v. g. transeat, ob commoditatem itineris: nam sic non communicat in divinis, Ita Paludiana. Summa.

nus in 4. distinct. 18. q. 4. & 6. Quod universaliter cum eodem dicendum est, si eo tempore Ecclesiam ingrediatur ad quodcumque negotium, dummodo non intret, ut intersit divinis, aut Sacri causa. Addit Cajetanus summ. cap. de particip. In quo tamen cum excomm. 5. illicita autem, etiam eo tempore orare posse oratione privata. Ecclesiam transire ob commoditatem. Missa celebratur, ut Sacrificio intersit, expellendus est per admonitionem, & si necesse fuerit per coactionem. Et si hæc non sufficiat, & Missa ad consecrationem non est deveniens; Sacerdos debet omittere Missam. Secus si peracta est consecratio. Quod si consecratio non est peracta Canon tamen inceptus est, Suarez diff. 12. sect. 1. ait, utrumque probabile esse, & quod Sacrificium omitti possit, & quod possit peragi, & Sacerdotem posse utrumque eligere, tutius tamen esse Missam omittere. Vide Turrianum disp. 11. dub. 1. lib. 2. p. 57. 9. ref. 92.

7. Excommunicatus autem Missæ assistens, aut divinis officiis, nullam poenitentiam incurrit: nam nulla reperitur in iure. Ita Corneio in 3. part. disput. 10. §. 4. dub. 2. Qui ait, illum admittentes solum incurrit excommunicationem minorem ut in cap. is qui. Et cap. Episcoporum, de priv. in 6. imponens interdictum procedere solum de exemptis ab Episcopo, part. 5. tract. 9. resol. 95.

8. In casu vero necessitatis, ait Suarez disput. 12. sect. 1. posse Sacerdotem uti ministro excommunicato non denunciato ad Sacrificium; quia Ecclesia creditur in tali casu prohibitionem suspendere. Addit Turrianus de excomm. lib. 2. disp. 11. dub. 1. posse etiam uti denunciato, si gravis urgeret necessitas celebrandi, part. 5. tract. 9. resol. 91.

9. Excommunicatus officium divinum B. Virginis, &c. cum alio recitans, peccat, venialiter tamen; sicut etiam recitans cum illo: quia talis communicatio est levis. Ita Gordonius to. 2. lib. 7. q. 8. c. 2. n. 23. & alii contra Navarrum c. 22. n. 36. §. ad 5. qui contra communem sententiam putat nullo modo peccare. p. 5. tr. 9. r. 89.

In quo tamen potest per Ecclesiam transire ob commoditatem.

Si vero ut adsit divinis, expelli debet. Et si non potest, cessandum à Missa, si ad Consecrationem, vel Canonem non pervenerit.

Illo tamen si Sacro intersit, nullam poenitentiam incurrit.

Et in casu necessitatis ministrare illi potest. Etiam si non sit toleratus.

Excommunicatus recitans Officium B. Virg. cum alio, peccat venialiter.

*Sicut. freci-
tans solus
dicat (Domini-
nus vobiscum.*

10. Excommunicatus recitans Horas canonicas, non debet dicere: *Dominus vobiscum*, sed ejus loco, *Domine exaudi orationem meam*. Nam illud verum non est persona privata; sed totius Ecclesie. Quod si dicat; *Dominus vobiscum*, & sit Sacerdos, vel Diaconus, ait Suarez de censur. disp. 12. sect. 2. num. 13 fieri irregularem. E contra, Hurtado disp. 5. diff. 2. n. 3. nullum putat esse peccatum. Sed media via tenenda est cum communi apud Cochinch de Sac. disp. 13. dub. 7. nu. 54. quod sit peccatum veniale, & cujuscumque sit Ordinis, irregularitas non incurritur par. 4. tractat. 2. ref. 24. Et part. 2. tract. 9. resol. 93.

*Sed an uti
possit aqua
benedicta.*

11. Docet Bonacina de cens. disput. 2. q. 2. punct. 3. s. 2. num. 8. usum aquæ benedictæ excommunicatis esse prohibitum; quia illa ex oratione Ecclesie profertur sicut libus, quæ intendit excommunicatos omni oratione privare. Id quod Suarez sect. 3. verum putat, si illius usus fiat ex intentione faciendi orationem Ecclesie. Alii docent, usum aquæ benedictæ non esse excommunicatis prohibitum, quia hæc prohibitio is nulla lege exprimitur. Turrianus lib. 2. disp. 11. dub. 3. primam sententiam putat esse magis probabilem, secundam magis piam. part. 5. tract. 9. ref. 90.

*Secundo ex-
communicatus,
etiam
occultus, non
potest Sacra-
menta recipere
licet extra neces-
sitate.*

12. § SECUNDUS communiter dicitur excommunicationis effectus, est privatio, tam activa, quam passiva Sacramentorum. Nam quoad passivam non solum denunciatus, & publicus, sed etiam toleratus, & occultus non potest licite Sacramenta suscipere: nisi excusetur ignorantia juris, vel facti, juxta dicenda V. Ignorantia, vel urgens necessitas, ad vitandum scilicet scandalum, periculum mortis, infamie, &c. Ita Præpositus in 3. part. quæst. 2. dub. 7. num. 39. p. 5. tract. 9. ref. 81.

*Potest tamen
valide.
Etiam quoad
absolutionem
sacramentali-
ter.*

13. In aliis autem casibus Sacramentorum perceptio illicita quidem esset excommunicatio, sed valida: quia excommunicatio non reddit subjectum incapax, sed solum ineptum. Id quod procedit etiam de absolutione sacramentali; quam quamvis Vasquez de excomm. dub.

4. num. 9. dicat excommunicatione irritato, etiã minori, invalidè impendi: probabilior tamen est contraria sententia. Suarez disp. 10. sect. 7. n. 9. quia excommunicatio non suspendit jurisdictionem Sacerdotis in excommunicatum: nec contrarium ullo jure probari potest. Quare, qui ex ignorantia, vel necessitate prædicta, absolutionem peteret peccatorum tantum, vel si Sacerdos oblitus confessionem excommunicationem absolvere, absolveret peccata, &c. absolutio haberet suum effectum. Si verò, quis scienter subiceret excommunicationem, & peteret absolutionem peccatorum peccata mortaliter, & absolutio esset nulla, non ratione excommunicationis, sed peccati in ipsa Confessione commissi, & defectus dispositionis. par. 5. tr. 9. r. 53. & 82.

14. Qui autem excommunicatis Sacramenta scienter ministraret, ipso jure incurteret excommunicationem minorem, & interdictum ab ingressu Ecclesie, cap. Episcoporum, de priv. in 6. quæ generaliter incurrunt commutantes cum excommunicatis in sacris. Addit Pontifex in cap. significavit, de sent. excomm. incurrere eandem excommunicationem. Sed hæc pœna non incurritur, nisi primò, excommunicatio sit Papalis: secundò; nisi excommunicatus recipiatur in officiis: tertio, nisi participans sit Clericus, quique scienter, & spontè id faciat, de quibus Cajetanus in summ. v. excommunicatio, cap. 8. qui addit aliam limitationem, nisi excommunicatus sit denunciatus. Vide Messerum in 3. part. q. 21. dub. 4. n. 2. part. 5. tract. 9. resol. 82. §. Sed si quis.

25. Porro excommunicatus Euchariam sumens, unum tantum committit peccatum, ut dictum est V. Circumstantianum, 90.

16. Privatim quoque excommunicatus denunciatus communionem activa Sacramentorum & sacrificii oblatione, cap. ministrare, & cap. si celebrat. de cleric. excomm. ministratque sub mortali ratione gravitatis materiae. Et non solum illicitè sed etiam invalidè absolvetur à mortalibus. Etiam à venialibus.

ART. I.

Validè tamē
consecrat, &
applicat sa-
crificium.

art. 1. dub. 6. num. 8. validè absolvere à venialibus: oppositum tamen est probabilius; quia probabilior sententia docet jurisdictionem in venialia Sacerdoti competere de jure Ecclesiastico, ac proinde ab Ecclesia suspendi posse sicut suspendere interdicit, excommunicatum declarans. Ita Præpositus in 3. part. q. 2. dub. 8. nu. 49. *ibid.* ref. 84. Validè tamen consecrat, & sacrificii fructum applicat: quia Sacerdos id facit in persona Christi, & dependenter ab ipso immediate, non ab Ecclesia. Ita Continch *disp.* 14. dub. 5. nu. 35. ref. 83. *cit.* §. Nota etiam.

Nec peccat si
Sacramenta
ministrat ex
ignorantia,
aut necessi-
tate.

17. Excusatur etiam excommunicatus denunciatus ministrando Sacramenta ex ignorantia vel oblivione, vel necessitate, sive intrinseca, sive extrinseca metus, scandali, &c. ut supra diximus de perceptione, secundum Fabrum in 4. *dist.* 25. *quæst.* 1. *disp.* 4. c. 4. num. 195. p. 5. tr. 9. ref. 85. & 96.

Vi si conferat
Baptismum
penitentiam,
& Eucharis-
tiam in ar-
ticulo mor-
tu.

18. Quare conferre potest sacramenta Baptismi, Pœnitentiæ, & Eucharistiæ in articulo mortis. † Baptismum quidem, & Pœnitentiã, quia sunt necessaria necessitate medi: Eucharistiã vero propter ejus utilitatem, & obligationem præcepti divini. † Ita Mercerus in 3. p. *quæst.* 21. *dub.* 5. *part.* 5. *tr. act.* 9. *resolut.* 83. in fine.

Et in aliqui-
bus casibus
extremam
Vocacionem.

19. Item, si moribundus Pœnitentiã, vel Eucharistiã suscipere non posset, & quia nullum posset doloris signum exprimere, tunc Sacerdos excommunicatus extremam Unctionem illi conferre posset, ut per ipsam fiat ex attrito corritus: quia in tali casu hoc Sacramentum necessarium censetur. Ita Corneio in 3. *part.* *tr.* 5. §. 1. *dub.* 4. contra Suarez *ibid.* *tr.* 8. *disp.* 44. *sect.* 2. n. 6. (quod etiam potest tempore interdicti, ut ait Trullench in *Cruc.* *lib.* 1. §. 3. *dub.* 7. *nu.* 2. *part.* 5. *tract.* 3. *ref.* 89. & *tract.* 20. *ref.* 77.) Et Præpositus in 3. *part.* *quæst.* un. *dub.* 6. *num.* 144. id procedere putat, etiam si moribundus fuerit confessus, & propterea hoc Sacramentum non sit necessarium simpliciter: nam est necessarium ad resistendum diabolo, & conducit ad remissionem venialium, p. 5. *tr.* 3. *ref.* 81. & 49. *ref.* 83. §. Igitur. Rursus,

si aliqua provincia remota esset penuria Sacerdotum, & non esset nisi unus Episcopus excommunicatus denunciatus, tunc sine damno communi Ordines licite conferret. Ita Corneio *ubi supr.* Casus de matrimonio potest esse, quando Parochus denunciatus assisteret matrimonio moribundi ducentis in uxorem concubinam in salutem ipsius spiritualē, vel in temporale commodum filiorum. Præfertim quia Parochus non est verus minister hujus Sacramenti, sed sunt ipsi contrahentes. (Non tamen ad hoc specialiter deputati: quare si excommunicati contrahunt. Probabile est, unum solum peccatum committere in recipiendo, non autem in ministrando: canones enim de hac re loquuntur de Clerico. Ita Præpositus in 3. p. q. 2. *dub.* 8. *nu.* 51. *part.* 5. *tract.* 9. *ref.* 85. Ita etiam Corneio *ibid.* *ref.* 83. *cit.* † Vide V. Parochus n. 10. ubi latius de hac opinione invenies †

Et matrimo-
nium.

20. Toleratus autem licite Sacramenta confert, & celebrat, quoties aut gravis ipsius necessitas, aut notabilis proximi utilitas postulat. Et sic observat Præpositus q. 2. *dub.* 8. n. 44. quod Parochus toleratus potest Sacramenta facere in die festo, ut subditi satisfaciant præcepto, si id alio deficiente requirant auctoritate exterrag. *Ab evitanda.* *part.* 5. *tract.* 9. *resol.* 83. §. Notandum.

Qua à sortio-
ri procedunt
in tolerato.

21. † TERTIUS communiter dictus excommunicationis majoris effectus est privare communionem fidelium, non solum in divinis, de qua dictum est, sed etiam in civilibus, & humanis contractibus, † ita ut contractus, qui cum excommunicatis denunciatis fiunt, sint illiciti, non tamen invalidi: nam in capite. *felicis* §. *verum de penis* in 6. excommunicato absoluto conceditur repetitio debitorum, quæ contracta fuerant de acquisitis in excommunicatione, duo supponit, contractus in excommunicatione factos validos esse. Deinde, non obstante excommunicatione admittuntur contractus matrimonii, capite. *significasti*, de eo, qui ducitur, &c. Professionis in Religione secundum Abbatem, capite. *cum illorum de font. ex-* *comm.* Et donationis factæ ab excommunica-

Item excom-
municatus
non potest
communica-
re cum fide-
libus in hu-
manis.

Et si cum il-
lis contractus
contrahatur
erunt illiciti.
Sed non in-
validi.

Nisi in certis casibus.

municato, cap. inter dilectos, de donationibus. Ratio verò est, quia quamvis de hoc sit prohibitio; nulla tamen facta est irritatio, nisi in hæreticis, & schismaticis, cap. excommunicamus, tit. de hæreticis, §. Credentes. Possent nihilominus contractus excommunicati invalidari ex triplici capite. Primò, si ineantur virtute rescripti suppletis conditionem aliquam ad valorem ejus requisitam; nam rescriptum impetratum ab excommunicato super alio, quàm excommunicatione, vel appellatione, est nullus, ex cap. 1. de rescriptis in 6. Secundo, si ineantur ab eo, ut à persona publica & vi potestatis, muneris, vel beneficii, quia iurisdicchio ad contrahendum per excommunicationem suspenditur. Tertio, si in contractu fiat promissio de alio contractu faciundo tempore excommunicationis: quia hæc promissio est nulla, utpote de re illicita. Ita Filiucius *tom. 1. tract. 12. c. 9. nu. 209. par. 5. tr. 9. resolut. 128.*

Igitur excommunicatus validè testatur.

22. Ex his sequitur, excommunicatum validè testari, quamvis illicitè, cap. verisatis, de dolo & contumacia. Ita DD. communiter. Item validè institui hæredem in testamento. Ita Suarez *de cons. disput. 15. section. 9.* contra Hostiensem n. 20. Nam sicut excommunicatio, præter casum specialem hæresis, non privat dominium rerum suarum, ita non privat potestatem acquirendi dominium aliorum. Filiucius *tom. 1. tract. 12. cap. 8. nu. 207.* ait, excommunicatum non denunciatur, quamvis illicitè testetur, tamen alios ipsi testanti licitè adesse, ut Notario testibus, &c. Licitè etiam institui hæredem; quia cum ipso communicare non est illicitum. Ipsum verò sic institutum non posse hæreditatem adire, quia non potest communicare, posse tamen tacite acceptare, & possessionem realem sumere per usurpationem, & cætera, quæ sine communicatione fieri possunt. Denunciatum verò nec ipsum licitè cum aliis, neque cum ipso alios licitè contrahere: hæredem tamen instituendum excusari propter utilitatem, ob quam fortè excusari etiam possunt tabellio, & testes ab hærede vocati, p. 5. tr. 9. r. 129.

23. Sequitur etiam ex dictis, excommunicatum vitandum, perere posse à suo debitore creditum, & hunc ad illud teneri: nam debitor non liberatur à solvendo debitum excommunicato jure divino, nullum enim tale jus reperitur, imò ad Roman. 13. debita etiam Ethnicis, & publicanis solvenda dicuntur: nec humano, nam si aliquid liberat à debito cum excommunicato, loquitur de debito fidelitatis, & obsequii, non de pecuniario; strictè enim interpretandum est, cum sit pœnale. Quamvis Medina probabiliter dicat ea loqui etiam de pecuniario solis verbis conflatò. Ita Lessius *lib. 2. cap. 16. dub. 9. num. 79.* contra Sayrum *lib. 2. c. 9. numer. 10. part. 5. tract. 9. resolut. 130.*

24. Privat etiam excommunicatum communione in eadem domo, & mensa. Sed quoad primum ait Hurtado, *de excomm. disput. 9. diff. 1. num. 6.* non prohiberi, quando casu, & solum materialiter accidit, ut si excommunicatus, & non excommunicatus in eodem hospitio pernoctarent, etiam in eodem lecto. Quod etiam videtur dicendum contra Avilam *part. 2. cap. 6. disp. 9. dub. 7.* in casu, & absque societate comederent in eadem mensa, licet parva (nam de mensa mediocris longitudinis ipse concedit.) Secus verò quando est communicatio in cibo, & potu in una, vel diversis mensis ad idem convivium spectantibus. Quod Corneio in 3. part. tract. 5. disp. 10. §. 10. q. ult. verum putat, etiam si diversæ mensæ sint in diversis cubiculis, nam, cum spectent ad idem convivium, censentur una mensa. Sed in hoc probabilem etiam puto contrariam opinionem Mercerii in 3. part. q. 21. dub. 10. par. 5. tr. 9. ref. 121.

25. Prohibitum etiam est, excommunicatum salutare verbis. An etiam alio signo, ut aperiendo caput, &c. Negat Turrianus *lib. 2. disp. 13. dub. 1.* Affirmat Vasquez *de excomm. dub. 8. n. 5.* Uterque probabiliter. Hurtado *ubi supra. n. 4.* docet. Prohibitum etiam esse resalutare. Ait Henriquez *comp. cas. mort. cap. 20. num. 20.* ait id licitum esse, & si epistolam mittat, per epistolam respondere: quia hoc

Et à suo debitore debitum exigis.

Item excommunicatus non potest cohabitare in eadem domo cum fidelibus. Nec cum illis in eadem mensa ex eisdem cibis comedere.

Nisi id casu contingeret.

Denique excommunicatus salutare non potest. Sed probabiliter est posse resalutari.

hoc est ipsum salutare, vel ad illum scribere, sed solvere debitum urbanitatis, quod nullo jure prohibetur. Quae sententia est probabilissima. *part. 5. tr. 9. res. 116.*
26. † Atque hi effectus excommunicationis, sed minus proprie dicti, cum potius sint ipsius natura, continentur in versu vulgari.

Cæterum Os, Orare, Vale, Cómunio, Mensa negatur
communio 27. Advertendum autem est comunionem fidelibus prohibitam esse solum cum excommunicato non tolerato, & denunciato per sententiam, ex *Extrava. Ad vitanda*, cum iis, verò, qui tolerantur, & non sunt per sententiã declarati, communicari licitè posse absque ullo scrupulo, tam in humanis, quam in divinis, etiam illum provocando. Habet enim Bulla *Nemo prae textu censura absolute teneatur*, & c. absolute & absque ulla restrictione. Quod consultò factum est, ut scrupulis conscientiarum timoratarum adhiberetur remedium. Ita Hurtado de *excomm. disp. 2. diff. 4. n. 3.* contra Avilam *p. 2. c. 6. disp. 8. dub. 1. concl. 3.* qui tenet non licere ipsos invitare, & provocare *p. 5. tr. 9. res. 117*

Non tamen tolerato. 28. Ergo, ut teneamus excommunicationem vitare, requiritur sententia publica. Sed an sufficiat sententia declaratoria criminis, cui certum est adnexam esse excommunicationem? sufficere putat Sorus in *4. dist. 1. quest. 5. art. 6. & dist. 22. quest. 1. art. 4.* & probabiliter. Sed contra sententia Coninch *de sacram. disp. 14. dub. 2. n. 20* est probabilior. Nam in Extravag. dicitur neminem teneri vitare excommunicatum, nisi censura contra personam denunciata fuerit expressè, quãdo autem quis damnatur tantum de crimine non declaratur expressè censura, sed implicite solum, & per quamdam consequentiam. Quod etiam verum est, si quis declaratur reus certi criminis & incurrisse omnes censuras & poenas illius: nam adhuc non est denunciata expressè excommunicato. Et ita docet Sanchez *sum. tom. 1. lib. 2. c. 9. n. 4.* contra Henriquez *lib. 13. c. 5. n. 4.* posse nos conversari cum eo, in quem lata est sententia declarans esse hæreticum, si expressè nõ

declaret, esse excommunicatum. *p. 5. tr. 9. res. 62. & tr. 14. res. 97.*

29. Sed an excommunicatum denunciatum in uno loco teneamus vitare in alio, ubi delictum est occultum? *Bona-cina de cens. disput. 2. quest. 2. punct. 6. §. 2.* neamur vitare in alio. 48. absolute affirmat: nam is per publicitatem delicti amisit jus ad suam famam. Et facilius respiciet, si ubique vitetur. Communis opinio cum Henriquez *lib. 13. cap. 24. num. 3.* habet talem in aliis locis vitandum esse in occulto, non autem in publico: nam in cap. *cum non ab homine, de sent. excomm.* dicitur excommunicatos publicos publice occultos occultè vitandos esse: quod caput in Concilio Constantiensi circa hoc non est reformatum. Sed probabile est, ut judicavit Præpositus in *3. p. 9. 2. dub. 16. n. 114.* talem ubi denunciatus non est, nec in publico nec in occulto vitandum esse *p. 5. tr. 9. res. 1134.*

An denunciatum in uno loco teneamur vitare in alio.
Mul. multa
Probabile est non teneri.

30. Declaratus per cedulones excommunicationem incurrisse, si intra terminum appellavit potest liberè communicare cum omnibus, & omnes cum ipso, quia appellatio suspendit declarationem excommunicationis. Ita Vulp. *prax. judic. for. Eccles. cap. 1. num. 5.* & alii. Quod etiam dicendum est in recusatione, quia est eadem ratio. Ex quibus patet à fortiori, quod si quis ante sententiam excommunicationis ipso facto ob peccatum commissum legitime appellaret, excommunicationem postea non incurret. *p. 5. tr. 7. res. 30.*

At, si infra terminum appellavit, possimus cum illo communicare etiam in loco sententiae.

31. † Neque verò communicatio cum excommunicato denunciato in omnibus casibus interdicta est: nam multi casus excipiuntur, qui communiter explicantur illo versiculo.

Sunt etiam in aliis capitulis commercium cum excommunicatis

Vtile, lex Humile, Res ignorata, Necessè, Per utile, intelliguntur verba spiritualia ad excommunicati salutem pertinentia, licet enim illum hortari, ut respiciat per legem, significatur matrimonium. †

denunciatis cohonestantia.
Nam uxore

32. Uxor enim potest cohabitare cum viro & communicare, etiam reddendo & petendo debitum, & in omnibus aliis ad matrimonium spectantibus, ac viro excommunicato si ille excommunicatus non esset, c. *quomodo*

potest cohabitare & participare cum viro excommunicato in

omnibus per-
inentibus
ad matrimo-
nium.

Nisi in certis
casibus.

Etiam si ma-
trimonium
post censuram
scienter con-
traxisset.

Et eadem est
ratio viri cum
uxore excom-
municata.

niam multos 11. q. 3. (Idque procedit, et-
iam si matrimonium nondum consum-
maverint, quia nuptias non concubitus,
sed consensus facit. *l. nuptias, ff. de reg. jur.*
minimè verò si solum sponsalia contra-
cta sint, ut ait Sanchez *lib. 9. disp. 14. n. 8.*
tom. 1. de matr. part. 5. tract. 9. ref. 126. Nisi
excommunicatio lata esset causa matri-
monii illegitimè contracti, aut conjuges
essent divortio separati; nam tunc uxor
libera esset ab obsequiis mariti; possent
tamen, etiam manente excommunicacione
reconciliari, & cohabitare. Non
potest præterea cum marito communi-
care in his, propter quæ excommunica-
tionem incurrit, quia communicare in
crimine nulli licet, c. *inter alia sentent.*
excomm. Et tandem, si maritus esset cum
alio excommunicato; ut si illum invi-
taret, non posset uxor in eadem mensa
comedere. Ita Cornejo *in 3. p. tr. 5. disp. 10.*
§. 10. dub. 2. quest. 2. part. 5. tract. 9. re-
solutio. 122.

33. Sed quid si mulier scienter cum ex-
communicato denunciato matrimonium
contraxisset. Tunc ait D. Thomas *in 4.*
dist. 18. q. 2. art. 4. cum illo communicare
non posse: quia contractus factus in
injuriam excommunicationis, videtur
non tribuere jus contra ipsum. Et præterea
contractus de communicando cum
excommunicato esset nullus, quia de
re illicita: ergo contractus matrimonii
cum excommunicato non potest esse
efficax ad obligandum uxorem ad coha-
bitationem, &c. Sed contrarium cum
Turriano *de cons. lib. 2. disp. 13.* tenendum
est, quia verba Gregorii in cit. cap. *quo-*
niam multos generalia sunt, & nulla est
causa cur illa debeamus strictè interpre-
tari. *Ibid. §. Sed difficultas.*

34. Quamvis autem in dicto capite so-
lum excepiatur uxor, quia nimirum fre-
quentius viri quam mulieres in excom-
municationem incurrunt; extendi etiam
debet ad maritum, quia eadem esse de-
bet utriusque conditio, & in lege, præ-
sertim gratiosa, includi censentur casus
similes, ex glossa in *Clem. 1. verbo Presi-*
dentis, de rescript. Nisi tamen, si maritus
uxorem de contumacia corripere ne-

g ligat, graviter peccabit, quia est ejus
superior; non tamen propterea excommu-
nicacionem incurret. Idem dic, quando
uterque conjux esset excommunicatus.
Ita Mercerus *in 3. p. q. 21. dub. 11.* & Lay-
man *lib. 2. tr. 5. p. 2. c. 2. n. 16.* contra Sylve-
strum V. *Excommunic. §. n. 4. p. tr. 9. resol.*
123.

35. Adverte etiam, quod contrahens
cum excommunicato, qui non sit noto-
rius, aut denunciatus, nullam culpam
committit. Ita Sanchez *de matr. tom. 2. contraheret.*
lib. 7. disp. 11. numer. 8. Quidquid asserat
Pontius *de matr. lib. 6. c. 10. num. 3. p. 3. tr.*
4. ref. 268.

36. † Per humile intelliguntur subje-
cti, ut filii, servi, & familiares. Nam ex
citatur. c. *quoniam, † &c.*

37. Filius potest cum patre excommu-
nicato communicare, etiam si sit emanci-
patus. Ita Mercerus *quest. 2. dub. 17. n. 6.* vale emanci-
contra Fabrum *in 4. di. 1. §. 1. disp. 4. c. 7. patet, com-*
mun. 221. Idque Hurtado probatyliter *communicare*
extendit etiam ad illegitimos, & adopti-
vos. Quidquid contradicat Turrianus *patre.*
part. 5. tr. 9. ref. 118.

38. Item cum avo, abavo, &c. excom-
unicato communicare possunt nepo-
tes, pronepotes &c. quia hi veniunt no-
mine filiorum ex *l. filii appellatione, & ali-*
bi. Item avus, gener, privignus & privignus *catu.*
gna, &c. qui ratione affinitatis loco Nurus item,
aliorum sunt, ex c. *affinitatis, Inst. de nupt.* & gener cum
Item pupillus cum tutore excommuni-
cato. Quæ omnia intelligenda sunt, quã-
do tales maneat in eadem domo; & sub
Cura suorum correlativorum. Ita Cor-
nejo *in 3. part. tract. 5. disp. 11. §. 10. dub. tutore, si hi*
3. quest. 3. Gordonus verò *tract. 1. l. 7. qu. omnes coha-*
10. cap. 6. num. 76. etiam extra convictum, *bitent,*
& cohabitationem putat aliquam com-
municationem inter illos licitam esse,
quam scilicet gradus affinitatis, & na-
turale vinculum morali modo requirit
p. 5. tr. 9. ref. 119.

39. Servus etiam communicare potest
cum domino excommunicato. Et quam-
vis id non videatur procedere, quando
mala fide cum illo contraheret servitu-
tem, ut docet Gordonus *num. 79.* & alii,
quia in hoc non militat ratio *cap. inter*
alia,

In humanis
venialiter.

tia, quanta est in Officio publico, p. 5. tr. 5. resol. 21.

48. E contra verò, communicare cum excommunicato denunciato in humanis, & civilibus, ex suo genere peccatum veniale est, cui adnexa est excommunicatio minor. ex cap. à nobis 2. de except. Potest tamen fieri mortale ex aliqua circumstantia, nimirum scandali, vel contemptus. part. 5. tractat. 9. resolutione 2. §. Notandum, & part. 7. tractat. 11. resolutione 47.

49. Addit Faber ubi supra cap. 2. num. 51. esse regulariter mortale, quatenus est specialiter prohibitum, & citat textus cap. in sacris, de his, que vi; & cap. exceptionem, de exception. Atque, id significare DD. dñm dicunt, ex hoc incurri excommunicationem minorem: quia, cum excommunicatio minor privet preceptione Sacramentorum, non incurritur ob veniale. Sed DD. absolute dicunt, communicationem in humanis cum excommunicato, etiam stante prohibitione speciali, esse peccatum veniale: quia materia hujus communicationis est levis, & indirecte tantum, & secundario prohibetur. Ita Cornejo ubi supra dub. 1. (Unde ait Mendoza de fide volum. 1. disputat. 76. sect. 2. §. 45. la vari interdum cum Judæo in balneo, nonnunquam excipi, vel excipere convivio, & alia id genus rarius effecta, esse peccata venialia ob materia levitatem, part. 5. tractat. 5. resol. 21. in fine.) Et ego puto contra Coninch. ubi supr. numer. 149. cum Alterio lib. 1. disputat. 12. cap. 6. esse peccatum veniale, conversari cum excommunicato vitando, etiam frequentissime. part. 5. tractat. 9. resolutione 2.

Rursus ex-
communicatus est inhabi-
bilis ad
beneficia.
Potest ea re-
tinere cum
dispensatione
Episcopi.

50. Ex propriis effectibus excommunicationis primus est, reddere inhabile ad beneficia obtinenda. Sed potest ea retinere cum dispensatione Episcopi, secus de officiis secularibus. Diana part. 9. tr. 9. resol. 34. Sed de hoc vide verb. Beneficium à num. 20. Unde si accipit primam tonsuram non fit irregularis, secus de minoribus contra aliquos, part. 9. tractat. 7. resol. 23.

51. Secundus est, quod excommunicatus non potest exercere actus jurisdictionis etiam si sit laicus; vide verb. Iudex laicus num. 37. Et idem si iudex Ecclesiasticus excommunicatus non toleratus alium excommunicet, excommunicatio erit nulla: quia Ecclesia aufert ab eo jurisdictionem, omnimodò. Attamen, si excommunicatio est occulta, communis sententia apud Bizozeros, part. 2. cap. 1. Si excommunicatio est publica, tenet posse excommunicare, & hanc potestatem non tolli, nisi per manifestam sententiam. part. 5. tractat. 9. resol. 50. Unde si iudex sit excommunicatus etiam publice, dummodo sit toleratus validè alium excommunicat. Et ita tenet probabiliter Gutierrez can. 99. l. 1. cap. 1. num. 82. contra Suarez disput. 14. sect. 2. num. 15. quia eodem modo se habet, quando est publicus sed toleratus ac se habebat, dum erat occultus. Ibid. & resol. 135.

Et ineptus
ad exercen-
dam jurisdic-
tionem.

Si excommu-
nicatio est
publica.

52. Potest tamen quis talis iudicis jurisdictionem declinare, opponendo excommunicationem, & tunc si ipse excommunicatus, excommunicatio erit nulla, quia ille non erit contumax non obediendo. Ita Præpositus in 3. part. quest. 2. dub. 12. num. 78. & 79. Qui addit excommunicatum denunciatum electum in iudicem in loco, ubi ignoratur, validè actus judiciales exercere in favorem publicum. p. 5. tr. 9. resol. 100.

Et si sit occul-
ta ejus sen-
tentia de ex-
communicatio-
ne, decli-
nari potest,
opponendo
excommuni-
cationem.

53. Sed an iudex excommunicatus tolleratus iudicium exercens, peccet mortaliter? Affirmat Coninch ubi supr. num. 148. quia hic actus est valde honorificus excommunicato, eumque facit superiorem aliis fidelibus, à quibus ut membrum putridum præcisus est. Sed Ledesma de excomm. dub. 9. putat, quod quando acta talis iudicis sunt valida, peccat tantum venialiter: quia, cum Concilium non privet illum usu talis potestatis, illum actum prohibere videretur solum, quatenus est humana quædam communicatio, non autem quatenus est actus jurisdictionis. p. 5. tr. 9. ref. 131.

Ipse verò iu-
dex iudicium
exercens,
peccat venia-
liter.

54. † Tertius effectus est, quod excommunicatus privatur actibus quibusdam

busdam juridicis, & publicis. Unde in primis.†

Deinde ex-communicatus non potest esse tabellio. *ex cap. 1. de excep. in 6. & si acta efficiat, ait Hurtado de excommuni. disputat. 8. diff. 5. numer. 8 esse invalida; qui ex cap. nullus 3. question. 4. quæ ab excommunicatis dicuntur, vel conscribuntur, à nemine sunt credenda. Idque etiam verum esse de tolerato, quia non est obligatio illi credendi, sicut nec cum illo communicandi. part. 5. tract. 9. resol. 112.*

55. Excommunicatus non potest esse tabellio, *ex cap. 1. de excep. in 6. & si acta efficiat, ait Hurtado de excommuni. disputat. 8. diff. 5. numer. 8 esse invalida; qui ex cap. nullus 3. question. 4. quæ ab excommunicatis dicuntur, vel conscribuntur, à nemine sunt credenda. Idque etiam verum esse de tolerato, quia non est obligatio illi credendi, sicut nec cum illo communicandi. part. 5. tract. 9. resol. 112.*

56. Sed quid, si partes conveniant ad petendum instrumentum à tabellione excommunicato? Faber *cap. 6. num. 201.* docet tunc etiam esse invalidum, quia hoc munus est illi ab Ecclesia prohibitum, quia prohibitione stante, non habet valorem. Ego verò sentio cum Suarez *disp. 16. sect. 5. n. 5.* tabellionem toleratū, si ab aliis requiratur, validè ac etiam licitè instrumenta efficere, quia alii possunt cum ipso agere, & consequenter ipse cū aliis. Si verò sit denunciatus peccare, instrumentum autem, ut in foro exteriori irritum sit, ut tenent communiter Canonistæ, in foro interno validum esse, quando ex consensu partium cognoscitur ejus excommunicationem admittitur. Nam Canon. *nullus anathematizatorum 3. q. 4.* & alii textus, qui in contrariū afferuntur, dicunt quidem tabellionem excommunicatum non debere admitti, non tamen sufficienter declarant, quod si admittatur, instrumenta erunt invalida. Ita Præpositus *dub. 13. n. 89. ibidem §. Sed his.*

Non testis.

57. Deinde excommunicatus non potest esse testis, *ex cap. discernimus, de sent. excommuni. in 6.* Et si admittatur, ait Faber *num. 192.* ejus testimonium fore invalidum, etiam in extrajudicialibus, ut in instrumentis; quia scripturæ extrajudiciales sunt publicæ, & aptæ naturæ ad iudicium deduci. Sed ego puto cum Henriquez *lib. 3. cap. 7. numer. 5.* quod testimonium excommunicati etiam non tolerati sit validum, quia nullo jure irritatur. Tolerati verò etiam licitum. Ita etiam Præpositus *num. 90. & Summa Diana.*

Fillucius *tom. 2. tr. 12. cap. 7. num. 188.* ait excommunicatum, etiam vitandum, testimonium ferentem in iudicio, vel extraneum, peccare tantum venialiter: quia est tantum communicatio humana. *p. 5. tr. 9. ref. 113.*

58. Sed stando in prima sententia, ex-communicatus non potest esse Advocatus. *Non Advocatus.* cipe cum Sanchez *de matrim. lib. 3. disputat. 41. num. 5.* causam matrimonii, in qua testes excommunicati non repelluntur. Sicut etiam in causa hæresis *ex cap. in fidei de hæres. in 6. Ibidem in fine. p. 11. tr. 4. ref. 21.*

59. Tertio, excommunicatus non toleratus, non potest esse Advocatus, ut supponit in *cap. discernimus 8. de sent. excommuni. in 6.* Si verò à iudice admittatur, patrocinia ab ipso facta valida sunt, quia nulli irritantur. Ita Villalobos *to. 1. tr. 13. diff. 14. num. 8.* Toleratus verò si à fidelibus inducatur, non solum validè, sed etiam licitè admittitur *part. 5. tr. 9. fol. 114.*

60. Quarto, excommunicatus non potest esse Procurator, tam ex generali prohibitione communicandi cum aliis, quam ex specialibus iuribus supra relatis. Si verò admittatur, ejus acta valida erunt, quamdiu à iudice non appelletur. Quod probabilius est, etiam si eligatur post excommunicationem incursum. Ita Præpositus *numer. 91.* Qui addit matrimonium contractum per Procuratorem excommunicatum, esse validum. *Ibid. §. Sed an.*

Non Procurator.

61. Quinto, excommunicatus ex dictis iuribus non potest esse Tutor, neque Curator. Si verò admittatur, probabile est quod ejus contractus sint validi, ut docet Cornejo *§. 9. q. ult. contra Sylvestrum V. Excomm. 3. num. 2.* quia nullum jus eos irritat. *p. 5. tr. 9. ref. 115.*

Tutor, aut Curator.

62. Sexto, ex iisdem iuribus excommunicatus non potest esse actor in iudicio. Sed advertit Turrianum *lib. 2. disputat. 14. lib. 3.* docere, quod excommunicatus jus suum revera debitum sine vi & fraude in iudicio petens, non peccat mortaliter ex objecto, donec per exceptionem, aut per officium iudicis repellatur. Adverte etiā cum Hurtado *de excommuni-*

Nec actor in iudicio.

catio. *diff. 8. difficult. 3. num. 6.* quod iudex potest quidem excommunicatum toleratum rejicere, non tamen tenetur, etiam si sit publicus (nisi ad petitionem partis, sufficienter probantis excommunicationem) quia non tenetur eum vitare. *part. 5. tr. 9. resol. 110.*

potest tamen in iudicio respondere per semetipsum.

63. *Secundò, Avila part. 2. cap. 9. disput. 2. dub. 2. & alii tenent excommunicatum non posse respondere in iudicio per seipsum, sed cogi respondere per Procuratorem; quia id significatur in cap. intelleximus, de iudic. Sed ego verius puto cum Prapósito in 3 part. quest. 2. dub. 13. num. 37 respondere posse per seipsum: nam excommunicatus non videtur negandum, quod communi iure cuius reo conceditur. Et alioqui in cap. cum inter, de excep. excommunicato conceditur facultas respondendi absque distinctione, per se, vel per alium. In cap. verò intelleximus, non excludi, sed solum significari, quod respondere debeat, saltem per alium. Adverte tamen, quod si potest prius absolutionem obtinere, decenius est, ut ante illam per se non respondeat. *part. 5. tr. 9. resol. 111.* Sunt etiam alii excommunicationis effectus, quos vide apud alios.*

Excommunicatio nulla, nullum habet effectum.

64. Sed quid dicendum, quando excommunicatio est nulla, aut iniusta? Causatne hos effectus? Respondeo excommunicationem nullam, nullum effectum habere, quod enim nulliter factum est, non censetur factum, *Clem. Pastoralis. de re iud. & in cap. cui, & c. non debet*

Nisi, quod nulliter excommunicatus debet abstinere à communionem fidelium, propter scandalum, donec nullitas cognoscatur.

11. quest. 3. ait Gregorius, *Non debet is poenam sustinere canonicam, in cuius damnatione non est canonica prolata sententia.* Ita Turrianus *de cens. lib. 2. disputat. 20. dub. 1.* Abstinentum tamen esse propter scandalum à communicatione Sacramentorum in publico, donec nullitas cognoscatur, ait Mexia *in leg. Tolera. tit. de los propios y rentas, &c. part. 5. fund. 2. numer. 28.* Nullitatem autem, ipsum sufficienter publicare debere. Quamvis contrarium doceat Valerus *verb. excommun. diff. 8.* quem vide. Et Vasquez apud Turrianum *l. cit.* ait, sufficere, quod nullitas cognoscatur à sapientibus; ut

tamen contra excommunicationem qui operetur, hoc sapientum iudicium vulgò manifestandum esse. Quod si, antequam nullitas publicetur, quis se ingerat divinis publice, secundum Turrianum peccabit, nullam tamen poenam juris incurret, *part. 5. tractat. 9. resolutione 26.* Quod si iudex in dubio juris secundum opinionem probabilem ferat excommunicationem, vel declaret in eam aliquem incurrisse, subditus, licet habeat pro nullitate excommunicationis opinionem probabilem, debet obedire, & habere se pro excommunicato. Ita Villalobos *tom. 1. tract. 16. diff. 11. num. 7. part. 5. tractat. 1. resolutione 23. §. Et tandem, & tractat. 9. resolutione 72.* Quid dicendum in dubio, vide supra *verb. Censura, num. 30.*

65. Quoad excommunicationem iustam, certum est primò, fideles orantes in publico non orare pro tali excommunicato, quamvis illis constet de innocentia: quia cum iudex procedit secundum allegata, & probata, eius sententia habet vim, saltem in actionibus externis. Non tamen privatur orationibus Ecclesie generalibus, à quibus excommunicati excluduntur: quia non est credendum Ecclesiam hoc velle, *part. 5. tr. 9. resol. 28.*

Iniuste excommunicatus non participat orationes fidelium publicas. Participat tamen orationes Ecclesie generales.

66. Quoad poenas externas & effectus excommunicationis exteriores videlicet activam & passivam, beneficiorum actionem, &c. aliqui asserunt incurri, tam in publico, quam in privato. Nam Ecclesia secundum allegata, & probata potest tales poenas imponere: & excommunicatio iniusta absolvitur simpliciter non, ut nulla, ad cautelam. Ita Turrianus *de censur. lib. 2. disput. 20. dub. 2.* Sed ego contrarium teneo cum Suarez *de cens. disput. 4. sect. 7. num. 14.* quia non est credibile, Ecclesiam velle hoc modo obligare. Tenetur itaque talis in publico obedire iudici, in occulto autem probabile est, non teneri: quia est innocens, non est tamen improbabile, quod docuit D. Thom. *in 4. dist. 18. quest. 2. art. 1.* debere obedire etiam in occulto, quia iudex iuste procedit, & habet potestatem precipi-

Et quoad poenas externas nihil patitur.

Nisi quantum necesse est ad tollendum scandalum.

Vnde si occulte celebrat, vel alium actum excommunicatis prohibentem efficit, non incurrit irregularitatem.

Nec cum illo communicatio incurrit excommunicationem minorem.

Excommunicatio minor solum privat perceptione Sacramentorum. Debet constari de retractione.

cupiendi modo humano, hoc est, secundum allegata, & probata. Ex quibus sequitur, quod injuste excommunicatus, vel aliam actionem excommunicatis prohibentem exercens in occulto, non incurrit irregularitatem. Celebrans vero in publico secundum Vasquez de excomm. dub. 21. num. 13. incurrit: quia violat præceptum, cui in publico tenetur obedire. At Suarez ubi supr. nu. 2. contrarium docet, primò, quia hic revera non est excommunicatus. Secundò, quia hic actus non est actus inobedientiæ perfectus in sua specie. Quæ rationes quamvis facile solvi possint, ejus tamen opinio est probabilis, eamque docet Hurtado de cens. diff. 24. n. 104. ex eo, quod ad non celebrandum, & non tenetur ratione censuræ præcisè, sed ratione obedientiæ, ne videatur præceptum Superioris contemnere. Bene tamen ait Turrianus loc. cit. quod is puniretur, ut violator censure, & haberetur ut irregularis. Infert etiam Præpositus loc. cit. communicantem cum tali excommunicato, non incurrit excommunicationem minorem &c. Sed hoc limitat Vasquez apud Turrianum loc. cit. quando communicatio fieret in occulto, secus autem in publico. Vide circa hæc omnia Gordonum tom. 1. lib. 7. q. 6. c. 3. n. 11. part. 5. tr. 9. res. 28. & 27. Nondum desinam.

Hactenus de effectibus excommunicationis majoris.

67. Excommunicationis vero minoris unicuseffectus est, privare perceptione Sacramentorum, ex cap. 2. de except. & cap. ult. de Cler. excomm. Collationem vero Sacramentorum activam non prohibet. Vide verba Baptismi, n. 52. p. 5. tr. 9. res. 3.

68. Tribuens venenum alicui in potione, & postea de ea voluntate se retractavit, & de ejusmodi peccato confessus fuerit, iterum constiteri tenetur, si post Confessionem secuta est mors, quoad reservationem, non quoad excommunicationem, & irregularitatem. Maz. p. 8. tr. 7. res. 85.

69. Excommunicatio à jure non potest declarari incurta, non præmissa citatio-

ne, part. 10. tract. 12. res. 4. Irritatus actus jurisdictionis ecclesiasticæ, p. 10. tract. 15. res. 14.

70. Excommunicationem incurrit percutiens Religiosum equitem, & post declarationem vitari debet, p. 10. tr. 14. res. 9.

Non incurritur à furante sacras Reliquias. ibid. res. 18.

71. Excommunicatio Papalis adjecta extractioni librorum ab aliqua bibliotheca regularium admittit parvitatem materiæ. p. 10. tr. 11. res. 29.

EXECUTOR Testamentorum.

1. Executor Testamentorum est ille, qui legitime est nominatus, seu jure constitutus. Primò, & principaliter ad exequendam testatoris voluntatem, vel eius ordinationem, & dispositionem, Generalis fit, vel particularis, legitimus à jure, vel dativus à Judice, Consule, vel Senatu. Carpius. p. 8. tr. 16. res. 1.

Diffinitio executoris testamentorum.

2. Excommunicatus non potest eligi in executorem Testamentorum, & si eligitur, & in tempore executionis abolutionem non est adeptus, executio devolvitur ad Episcopum in causis piis, in aliis ad hæredes. Marta, & alii. ibidem res. 2.

Qui non possunt esse excommunicati, qui sunt servi mulieres.

3. Servi in his, quæ in facto, & nudo ministerio consistunt possunt esse executores testamentorum, & non aliter. Carp. ibid. res. 3. Mulier potest esse executrix. res. 4. Quando executio testamenti relinquatur propriis fratribus sine distinctione, intelligitur, & sorores elegisse Carp. res. 5. Minores 17. annorum expletorum possunt esse executores ad negotia, non autem ad iudicia ante 25. Diana. res. 6.

Minores 17. annorum.

4. Episcopi, Cardinales, & omnes Clerici, possunt eligi executores non solum ad piæ causas, verum etiam ad prophanas, soli, & una cum laicis. Sanchez res. 7.

Cardinales Episcopi Clerici.

5. Fratri minori de licentia sui superioris, potest committi executoris nomina-

Fratres Minores de licentia.